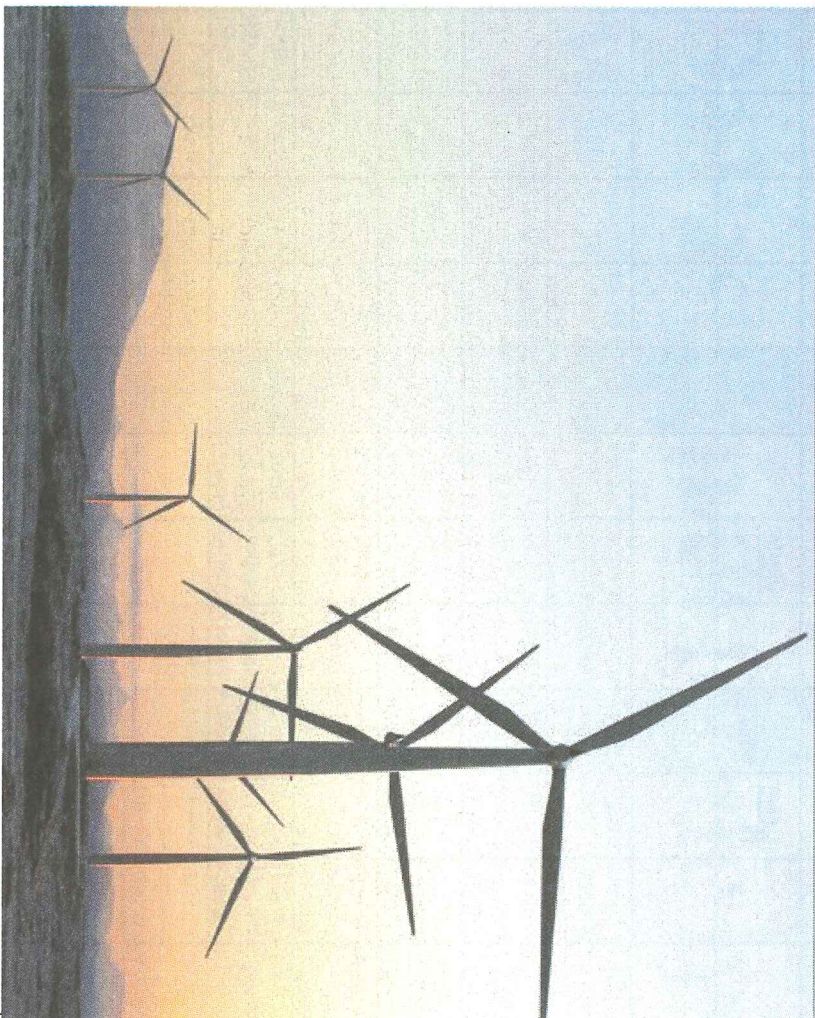

Ordskrifte

Vi godtek innlegg på både nynorsk og bokmål. E-POST: ordskrifte@dagogtid.no

«Den fornybare energien skal bare erstatte fossil energi, mens regjeringen og befolkningen skal fortsette å leve like hodeløst som før.»

Vindmølleparken på Smøla. Foto: Statkraft

Vindkraft ødelegger naturen

KLIMA KURT ODDEKALV KALANDSEIDET

Marius Holm, Zero, uttaler seg i Dag og Tid 1. februar under titelen «Vindkraft som naturvern, der han viser et veldig forenklet syn på vindkraftens fordeler og langt på vei bagatelliserer dens vesentlige ulemper. Dette synet deler han i stor grad med vindkraftindustrien og enkelte aktører i den delen av den såkalte miljøbevegelsen som lukker øynene for naturen og dens verdier og ensidig bare tenker symbolpolitikk innenfor klima. Vindkraften er på ingen måter problemfri, og i den skala og omfang den allerede er satt i gang, vil den utvilsomt vise seg som et historisk feilgrep. Man ser ensidig på vindkraft som det eneste som kan redde kloden, mens andre tiltak eller verdier i stor grad blir oversett.

Norges Miljøvernforbund arbeider for en mer helhetlig tenkning på situasjonen og på fornuftige tiltak som skal ivareta både miljøet, klima, landskapsnaturen, mennesker og lokalsamfunn. Vi er klar over de utfordringene vi står overfor når det gjelder klimaet, men problemstillingene er mye mer komplekse enn det forenkledte bildet vindkraftindustrien og Zero forfekter.

De fleste av oss har vært privilegerte og har fått oppleve å ha naturen rett utenfor stuedøra, nesten uansett hvor vi har vært bosatt her i landet. Dette

er det for mange dessverre ikke lenger noen selvfølge, og store dominerende og arealkrevende utbygginger legger stadig større beslag på en hurtig forsvinnende mengde urørt natur. Med sine enorme nettverk av overdimensjonerte anleggsvæier, sprengte fjellknautser, utgravde og utfylte myrer innebærer de at man har forlatt prinsippet om å bruke naturen til nå å forbruke naturen. Slike gigantiske inngrep vil aldri senere kunne tilbakestøres når skaden først har skjedd.

Trenger vi virkelig denne strømmen? Norge har i lang tid vært nettoeksportør av ren miljøvennlig fornybar kraft (20 TWh/år). I tillegg kommer utbygd og vedtatt vindkraft på cirka 26 TWh, et utnyttet potensial i ENØK-tiltak, samt ikke ubetydelige 22–30 TWh i opprustningsiltak i eksisterende vannkraftanlegg, og også CO2-lagring på kontinentalsokkelen. Man starter derfor i helt feil ende med de mest arealkrevende og naturødeleggende tiltakene før man i det hele tatt har utnyttet det potensialet som ligger i andre tiltak. Vindkraften og de nye, umøndelige utenlandskablene er i tillegg en betydelig årsak til at norske husstander nå har en rekorddyr strømpris og nettleie, da de finansierer slike utbygginger gjennom såkalte grønne sertififikater og andre avgifter.

CO2-gevinsten i slike prosjekter er heller ikke så enkel og uproblematisk som det hevdes. For å bygge slike vindturbinanlegg kreves store mengder metaller og sjeldne jordartsmetaller som neodym og dysprosium. De seks vindindustrianelegene på Fosen, Hitra og Snillfjord var beregnet å bruke 1,6 % av årsproduksjonen på verdensbasis av dysprosium. Utvinning, raffinering og smelting av disse ressursene er også veldig energikrevende der det i vesentlig grad benyttes kullkraft, og også betydelige andre forurensningsproblemer. Hva skal skje når deres levetid er omme? I flere av anleggene graver man opp betydelige mengder torvmyr (CO2) og fyller igjen med stein og pukk. Det blir litt for enkelt når Zero og energiselskapene bare teller kilowatt fra første driftsdag. Man redder gjerne verden ved å utarme dens ressurser og skjule problemene i andre land.

Det er allerede så mye av landskapet vårt som nå er blitt bygget ned eller gitt konsesjon på, at det ikke er forsvarlig å tildele en eneste konsesjon til. Man har ikke tatt tak i andre løsninger med betraktelig mindre ubehagelige konsekvenser først, og samtidig forventer man at man skal kunne fortsette å dele ut nye konsesjoner som om det var konfekt på 17. mai.

Hvordan skal vi kunne lære opp nye mennesker til å sette pris på miljøet og jorda om vi ikke selv kan verditsette den til mer enn det som kan måles i kroner og ører, bruk og kast? Vinden er fornybar. Naturen er det ikke.

Kurt Oddekav er leiar i Norges Miljøvernforbund.

Marius Holm gjør det enkelt for seg selv

KLIMA KARI VILDE RISVAND BIRKELAND

I Dag og Tid 1. februar 2019 er det et intervju med Marius Holm om vindkraft. Av det framgår det at han legger vekt på få faktorer når han anbefaler massiv utbygging her i landet. Han har arbeidet i årevis i tett kontakt med NVE, med det resultat at det i 2018 ble godkjent 53 nye vindkraftverk her i landet.

- Hans hovedpunkter er følgende, slik jeg leser det:
- Vindkraft er synlig lokalt, men ødelegger ikke miljøet.
 - Det er lett å skjønne at folk ikke har lyst på naturinngrep i sine nærområder, men av og til må lokale hensyn vike for storsamfunnet.
 - Miljøskadene fra klimagass er ikke synlige, men mye verre.
 - Urørte landskap har øg stor verdi, men det er ikke rett å si at fossil energi er bedre for naturen.
 - Miljøgevinsten av norsk vindkraftutbygging er klart større enn skadevirkningen på naturen.
 - Miljøstiftelse Zero har oppfordret NVE til å være strenge i konsesjons-saken. (Men det er de dessverre ikke.)
 - Det er ikke verre med utenlandske eiere i vindkraftselskaper enn i andre virksomheter.
- Marius Holm sier ikke noe om:

- Helsekader og dårligere livskvalitet som berørte innbyggere får som følge av vedvarende støy, skyggekast, vibrasjoner, lysglint etcetera, etcetera. Dette skjer parallelt med at WHO har skjerpet sine støykraav.
- Betydningen av varig svekkelse av naturgrunnlaget inkludert dyre- og planteliv i utbyggingsskommunene.
- Sosial splittelse i bygdelag hvor noen få grunneiere får klekkelig betaling, mens naboer får ulempe etter natt og dag.
- Svekkelsen av grunnlaget for den samiske kultur her i landet.
- Norske kommuner sitter igjen med ulempe, mens svært mye av forfjeningen går til utlandet.

En god saksbehandlingsregel er at en må ta hensyn til alle relevante faktorer for å få et vedtak som kan stå seg på lang sikt. Dette skjer ikke i vindkraftsaker. Holm forutsetter at Norge skal fortsette som før med økonomisk vekst. Den såkalt fornybare energien skal bare erstatte fossil energi, mens regjeringen og befolkningen skal fortsette å leve like hodeløst som før. Dette er å kaste blått i øynene på folk. Uten en radikal omlegging av vår livsstil har vi ikke mye håp. Vi må bruke mindre energi, mindre av alt, inkludert reising. Det er en illusjon at det finnes teknologiske løsninger på den krisen vi er i, jf. Greta Thunbergs tale på Klimatoppmøtet i Polen nylig.

Vindkraft og naturen vår

KLIMA TRYGVE REFSDAL VOSS

I kjend stil kjem organisasjonen Zero ut med ein påstand om at ei utbygging av vindkraft vil verda naturen. I meir enn femten år har dei arbeidd for auka tilgang på fornybar energi, for teknisk karbonfangst og lagring, for ny teknologi og eit «grønt skifte».

Men kva skjer reelt, i den verkelege verda? I desse åra er vår livsstil prega av ekspansjon. Større volium, meir fart, fleire og større bilar, båtar og hytter. Auka mobilitet. Tilgangen på fornybar energi har auka dramatisk. Men denne auken har gått hand i hand med ein stor auke i forbruket av fossil energi. Energi får me aldri nok av.

Dei nakne tala for innhaldet av CO2 i atmosfæren viser dette: I tåret før Kyoto-avtalen vart vedteken i 1997, var auken på 115 milliardar tonn. I tåret etter var auken på 146 milliardar tonn, og i det siste tåret var han på 167 milliardar tonn. Aldri før har me brukt så mykje energi, og aldri før har innhaldet av drivhusgassar i atmosfæren auka så bratt. Det fortel oss at klimatilraka våre har vore særst lite effektive. Og at klimapolitikken

vår har slått feil. Me gjev gass, med meir energi, og brensmar sjeldan eller aldri. Det er ikkje den rette vegen å gå.

Det er vel dagens auka tilgang på energi som mest av alt trugar naturen? Det gjev oss ei motorisering av Norge, store naturinngrep ved utbygging av motorvegar, flyplassar og annan infrastruktur. Men Marius Holm i Zero påstår at klimaendringar er eit større trugsmål mot norsk natur enn vindturbinar.

Me har hatt klimaendringar også før. Lat oss, i denne samanhengen, sjå på Hardangervidda. I bronsealderen, for nokre tusen år sidan, var det markant varmare. På vidda var det då nær to celsiusgrader varmare enn i dag. Brear smelta og skogrensna steig. På slutten av istida kom det villrein på vidda. Her var menneske og husdyr, alle til fots. Her var stølsdrift og fisk i vassdrag. Skogrensna gjekk opp mot 1250 meter over havet, og her var mellom anna, fureskog. Kanskje ei bra tid for natur og folk?

Ikkje ein motorveg eller ein snøskuter eller ei kratbil. Ingen industrielle hyttebyar. Og landskapa var ikkje tapsette av reklame.